

యుద్ధం దిగంబరంగా వీధుల్లో పరిగెత్తే యువతి లాంటిది. ఆటవిక స్థాయినుంచీ నాగరిక స్థాయికి పరిణామం చెందని ఏ కొద్దిమందికో తప్ప సభ్యసమాజంలోని వారెవరూ ఆ దృశ్యాన్ని చూసి భరించలేరు.

మనకి అన్యాయం జరిగినప్పుడు దానికి కారణమైన వ్యక్తిని కత్తి అందుకుని కనకసా పాడిచి రెయ్యాలనిపిస్తుంది. నిజంగా చేతిలో ఆ సమస్యానికి కత్తివున్నా ఆ పని చెయ్యటానికి అంతరంగం అంగీకరించక మన మనస్సునే హింస పెట్టుకుంటాం. ప్రత్యక్ష శతృవైతే దాడిచెయ్యగలం. వకాశం వుంటుంది. మరి పరోక్ష శత్రువు ఉంటే యంతలో?

ఇదంతా ఎందుకు? హింసకి హింస.. శత్రువు ప్రత్యక్షమైనా పరోక్షమైనా తిరగబడటమో తిరగబాటో తప్పనిసరిని కొందరంటే-

బాగానే వుండేది. అంత ప్రగతిని సాధించిన నగరం యిప్పుడు దాదాపు నిర్మానుష్యంగా వుంది. మిగిలిన కొద్దిమంది మనుషులూ ముఖాలు వేళ్ళాడే సుకుని జీవవైతన్యం లేకుండా నిలబడివున్నారు.

ఈ మనుషుల్లో నగరాన్ని పునర్నిర్మించటం సాధ్యమయే విషయమేనా? సార్జెంట్టుకి చాలా నిరుత్సాహంగా అనిపించింది. కానీ తప్పదు. జరిగినది తలుచుకుంటే తన రక్తం ఉడికిపోతోంది. ఆ ఉడుకు తగ్గలంటే ఏదో ఒకటి చెయ్యాలి. ఆ ఏదో ఒకటి చెయ్యాలంటే ముందు వీళ్ళందర్నీ తన మాటలతో ఓదార్చాలి. ఉపన్యాసాలతో ఉత్తేజ

గుండ్రం కుడు

అంతకన్నా మానవ సంబంధాలు మెరుగుపరచుకుని శత్రువు కన్నా శతృత్వాన్ని హతమాస్తి మంచినది యింకొందరంటారు.

హింసోన్మాదం యుద్ధానికి ముందూ మానవావాదం యుద్ధం తర్వాతా పుడతాయి. ఉత్తరం డంలా తటస్థవాదమే. మనిషెప్పుడూ తటస్థం వుండటాన్నే యిష్టపడతాడు. కాదంటే పైచేయి ఎవరిది పైచేయిగా వుండాలన్న దగ్గరే యుద్ధానికి తొలిపునాది పడుతుంది.

భారతదేశపు మహాచక్రవర్తి అశోకుడు కూడా యుద్ధం చేసాకే మానవతావాది అయ్యాడు.

★★★

దాదాపు యాభై ఏనిమిది రోజుల తర్వాత నిర్వరామ యుద్ధం నుంచీ విడుదలైంది ఆ దేశం. అదే దేశంలోని ఒక ముఖ్య నగరం. బాగా ఏకాగ్ర ప్రాంతంలో వుంది. నగరం చాలావరకూ ధ్వంసమైంది. పౌరులంతా దాదాపుగా చనిపోయారు. కొద్దిమందో మిగిలారు. వాళ్ళందర్నీ నడిమధ్యలోని కూడలికి తరలించుకుని వచ్చారు సైనికులు. ఏనిమిది నెలల శిశువుతో సహా.

ఒకప్పుడూ కూడలి చాలా రద్దీగా వుండేది. మనుషులు ఆగి శ్వాస పీల్చుకోవడానికి కూడా వీల్లేనంత బిజీగా వుండేది. బస్సులు, కార్లు, టూవీల్స్, చీమలబారుల్లా పరిగెత్తేవి. ఏరియల్ బ్రాఫిక్

పరచాలి.

ముందుగా మృతవీరుల సంస్కరణ జరిగింది. ఆయుధం పట్టి యుద్ధంలో మరణించిన సైనికులని స్మరించి నివాళులర్పించారు. ఆ తర్వాత నిస్సహాయులై శతృదేశం దాడుల్లో మరణించిన పౌరులనీ, పసివాళ్ళనీ కూడా మృతవీరుల కింద లెక్కకట్టి సంస్కరించారు. సైనికులకి నిర్వికారంగా నివాళి అర్పించిన జనం పౌరులని స్మరిస్తున్నప్పుడు మాత్రం పెద్దగా ఏడ్చారు. ఆపాటి స్పందన వారిలో మిగిలుంటే తిరిగి యుద్ధోన్ముఖులుగా తయారుచెయ్యటం జటిలమైనదైనా అసాధ్యం మాత్రం కాదనిపించింది సార్జెంట్ కి.

గుండెలనిండా శ్వాస తీసుకుని, తన ఉపన్యాసాన్ని ప్రారంభించాడు.

“ప్రియమైన పౌరులారా!” అని సంబోధించగానే జనంలో కొంత నిరసన వ్యక్తమైంది.

“నిలబడలేకుండా వున్నాం. తిండి తిని మూడు రోజులైంది” అని ఎవరో సణగటం కూడా వినిపించింది.

వాళ్ళందరికీ తినడానికి ఫుడ్ పేకెట్స్ పైకమేండు పంపింది. వాటిని యిప్పుడే యిచ్చేస్తే ఎవరూ ఉపన్యాసం వినరు. ముందు తినాలంటారు. తిన్న తర్వాత వారి శరీరాలు బడలికతో నిద్రలోకి జారుకుంటాయి. అప్పుడింకెవరికోసం

ఉపన్యాసించాలి? అందుకే సార్జెంట్ వారి నిరసన ధ్వనులని పట్టించుకోలేదు.

“ప్రియమైన పౌరులారా!” మరొకసారి సంబోధించాక వెంటనే అక్కడున్నవారికి అర్థమైంది, సార్జెంట్ చెప్పేదేదో వినక తప్పదని. వినక తప్పనిసరైనదాన్ని వినేసి వదిలించుకోకపోతే మళ్ళీ మళ్ళీ అవే మాటల్ని వినాల్సిన ప్రమాదం వుందని గ్రహించుకున్నారు. వాళ్ళం తక్కువవాళ్ళు కాదు. డాక్టర్లు, ఇంజనీర్లు, ఐటీ ప్రొఫెషనల్స్ వున్నారు.

“ఈరోజున మనమున్న పరిస్థితి చాలా సంక్లిష్టమైనది. శతృదేశం మనమీద బాంబుల వర్షం కురిపించింది. నగరాన్ని విధ్వంసం చేసింది. ఒక్క ఈ నగరమనే ఏమిటి, దేశం మొత్తం విధ్వంసమైంది. కోటికి పైగా అమాయక పౌరులు మరణించారు. ఆ చనిపోయినవారిలో మీ భార్య లేక మీ భర్త.. కొడుకో కూతురో.. తల్లో తండ్రో తోబుట్టువులో ఎవరో కొందరున్నారు. ఏ కుటుంబంలోనూ ఒకరికి మించి మిగిలి లేరు. ఇది చాలా పాశవికమైన చర్య. మన గుండెల్ని రగిలిస్తోంది” సార్జెంట్ చాలా భావోద్వేగంతో అన్నాడు. చివరి వాక్యాల్లోని ఆవేశానికి అతని కళ్ళు ఎరుపెక్కాయి. జనం మౌనంగా తలదించుకున్నారు.

నిజమే! అందరికీ గుండెలు మండుతున్నాయి. చెయ్యని తప్పుకి పడిన శిక్ష. బదులు తీర్చుకోలేని అసహాయత. అలా బదులు తీర్చుకున్నా అతకని జీవనశకలాలు. రాజ్యాధినేతల పాలసీల్లో విభేదాలొచ్చాయి. అందుకు ప్రజలెంతవరకూ బాధ్యులు? ఏ మేరకి బాధ్యులని పసిపిల్లల్ని ప్రీపురుషుల్ని వాళ్ళు బలి తీసుకున్నారు? వీళ్ళు బలి చేసారు? దీనికి నైతిక బాధ్యత ఎవరు తీసుకుంటారు? తీసుకుని మాత్రమేం సాధిస్తారు?

ఒక్కసారి ఎదురుగా వున్న ముఖాల వంక చూపు సారించి, మళ్ళీ తన ఉపన్యాసాన్ని సాగించాడు సార్జెంట్.

“శతృదేశం మీద లక్ష సంవత్సరాల యుద్ధాన్ని ప్రకటించింది మన హై కమాండు”

“ఈ యుద్ధంలో అణుబాంబులు వాడలేదుగానీ వాడివుంటే భూగోళమే జీవకోటి మీద లక్ష సంవత్సరాల యుద్ధం ప్రకటించి వుండేది” ఒక బయోకెమిస్టు నిరసనగా అన్నాడు.

సార్జెంట్లు ఆ మాటల్ని ఉపేక్షించాడు. శతృదేశం మీద తామే ముందు అణుబాంబు ప్రయోగించాలనుకున్నారు కానీ ఆ దేశపు గూఢచారి వ్యవస్థ చాలా నిశితమైనది. వాళ్ళు మెరుపుదాడులు చేసి తమ అణుస్థావరాలన్నీ ఆక్రమించుకున్నారు.

“మనం మనదేశాన్ని పునర్నిర్మించుకోవాలి. ప్రస్తుతం యీ ప్రదేశమంతా కలుషితమైపోయింది. పంటలు పండే పరిస్థితి ఎంతమాత్రం లేదు. ఒకవైపు భవన నిర్మాణాలని చేపడుతునే

మరోవైపు వ్యవసాయం కోసం నదీలోని ప్రాంతానికి వెళ్ళిపోవాలని వారు ఆదేశించారు.

జనం నిరాసక్తంగా చూసారు.

“మొదటి పంట చేతికొచ్చేదాకా దేనిలోని ప్రతి పౌరునికీ ఆహారపు పొట్టాలని వుండేలా సస్టైన్ చేయడానికి వారు ఏర్పాట్లు చేస్తున్నారు. ప్రపంచ దేశాలన్నీ మన శతృదేశాన్ని దుమ్మెత్తిపోస్తూ మన వైపు సహాయ హస్తాలని చాస్తున్నాయి. దేశాన్ని వెనుకటంత ప్రాభవంగా పునర్నిర్మించడానికీ మనకి వనరుల్ని సమకూరుస్తున్నారు.

“ఎవరికోసం?” అన్న ప్రశ్న అందరి ముఖాల్లోనూ వ్యక్తమైంది.

“...ఐతే మనం యిక్కడ ఎదుర్కొంటున్న ముఖ్యమైన సమస్య మానవ వనరులు. మన కుటుంబ వ్యవస్థ పూర్తిగా నాశనమైంది. యాభై ఎనిమిది రోజుల క్రితం సుఖసంతోషాల్లో పరిపుష్టంగా వున్న కుటుంబాలలో ఏ ఒక్కటి ఈరోజున మిగిలిలేదంటే అతిశయోక్తి లేదు. జరిగిన మారణకాండకి సజీవసాక్షుల్లా మిగిలిపోయారు..నా ప్రయమైన పౌరుల్లా! తిరిగి కుటుంబాలుగా ఏర్పడాలి. భర్తల్ని కోల్పోయిన స్త్రీల భార్యని

కోల్పోయిన మగవాడిని భర్తగా ఎంచుకోవాలి. వారి ద్వారా కలిసి అందర్నీ కోల్పోయి అనాథలుగా మిగిలిన ఈ పిల్లల్లో ఒక్కొక్కరికి తల్లిదండ్రుల వాలి..”

జనంలో మళ్ళీ గుసగుసలు మొదలయ్యాయి. వాళ్ళలో వాళ్ళే మాట్లాడుకుంటున్నారు.

“ఇవేం మతిలేని మాటలు? ఆడామగా కలిసున్నంత మాత్రాన దాన్ని కుటుంబమంటారా?”

“ప్రాణాధికంగా ప్రేమించిన నా భార్యపోయాక జీవితంలో యింకే స్త్రీ ముఖమేనా ఎలా చూడగలను?”

“నా భర్త నన్నెంతో ప్రేమించేవాడు. నన్ను పెళ్ళి చేసుకోవటం కోసం అతను తన తల్లిదండ్రుల్ని, కోట్ల ఆస్తిని వదులుకున్నాడు. అలాంటి వ్యక్తి స్థానంలో యింకొకరిని స్వీకరించటం అతనికి ద్రోహం చెయ్యటం కాదా?”

“నా యిద్దరు పిల్లలు యింటి కప్పుకింద ఛిద్రమ

వటం నాకళ్ళతో నేను చూసాను. బ్రతికున్న శవాన్ని నేను, కుటుంబాన్నేం తయారుచెయ్యగలను?”

“జీవితంలో అన్నీ కోల్పోయాం. అందర్నీ కోల్పోయాం. ఏం మిగిలిందని యింకా బతికుండాది? మళ్ళీ కుటుంబ జీవనంలోకి అడుగుపెట్టి ఏం సాధించాలి? ఇంకో యుద్ధాన్నేగా?”

అందరూ రకరకాలుగా మాట్లాడుకుంటున్నారు. పథాలుగేళ్ళ బాలుడు మాత్రం ఏమీ మాట్లాడకుండా ఆకాశం కేసి తదేకంగా చూస్తున్నాడు.

సార్లెంటికి వాళ్ళమాటలు వినిపిస్తున్నాయి. అవి అర్థరహితంగా అనిపిస్తున్నాయి. వాళ్ళు మాట్లాడే ప్రతిమాట చివరా- ‘ఐతేనేం?’ అనే ప్రశ్న అతని కళ్ళముందు కదుల్తోంది.

మొదట్లో గుసగుసగా మొదలైన చర్చలు కాస్త వేడెక్కడంతో సార్లెంటికి మళ్ళీ పనిపడింది. గొంతు సవరించుకున్నాడు.

“మీరు అన్నీ కోల్పోయిన మాట వాస్తవమే. కానీ యోధుడికి ఓటమి లేదు. ఓటమి దిశగా రాజీపడే మాటలేదు. మాతృదేశపు రుణం తీర్చు

యస్.శ్రీదేవి

అధికారం వుంది దూరంగా కనిపించే పర్యటన
మీనీ వదిలించుకోండి అందులోకి దూకి నురగులు
కక్కూ కొంతదూరం ప్రవహించి, యలుగా
వీలినాయింది. అందులోంచి ఒకపాపం కొండలో
యలోకి ప్రవహించి వ్యవసాయ క్షేత్రాని ప్రపయో
గుడుతుంది. కొండకి యిటువైపు ఎం ఆహ్లాదర
కమైన దృశ్యమో, రెండోవైపు దృశ్యం అంత
భయానకం.

ఆ భయానకమైన దృశ్యాన్ని కొం అంచు
మీనీ ఒక్కసారి చూసి, జనం ద కేసారు.
సార్లెంట్, సైనికులు అక్కడికి చేర వనేసరికి
కొండ అంచుమీద ఎవరూ లేరు. నీళ్ళో కొట్టు
కుపోతున్న నల్లటి చుక్కలు మాత్రం కనిపిం
చాయి.

సార్లెంట్ ఎప్పుడూ జనావాసాల మధ్య వున్నవాడు
కాదు. కుటుంబ జీవితాన్ని గురించి అందులోని
రాగద్వేషాల గురించి తెలిసినవాడు కాదు అతనికి
తెలిసినదల్లా బేరక్కూ, బంకర్లూ, ల్లర్లూ,
వాళ్ళతో సహజీవనం. ఇంతమంది జనం అంత
గొప్ప ఆశయాసాధన ముందుండగా ఎం కు చచ్చి
పోయారో ఏమాత్రం అర్థమవలేదు.

వెంటనే హై కమేండుకు రిపోర్ట్ వేసాడు.
"ఇక్కడ మన ఆశలన్నీ కుప్పకూలిపోయే కమేం
డర్..'' ఎటెన్షన్లో నిలబడి చెప్పాడు. "మనం మతి
భ్రమించిన వాళ్ళలాగా నదిలోకి దూకి ఆత్మహత్య
చేసుకున్నారు. దీనికంతటికీ కారణం వున్నాగేళ్ళ
బాలుడు.. పైనేక్కడో స్వర్గం వుందనే అని పిచ్చి
నమ్మకం" అతని గొంతులో అంతులే విషాదం
ధ్వనించింది.

"ఐతే అక్కడెవరూ మిగిలిలేరా?" అని అండర్
గొంతు పిడుగులా ధ్వనించింది.

"లే..వున్నాడు. ఒక నిస్సహాయ శిశువు. ఎని
మిది నెలలవాడు. అతను తనుగా వుండలేడు.
అందుకే ఆత్మహత్య చేసుకోలేకపోయాడు.."
సార్లెంట్ ముఖం ప్రకాశవంతమైంది. అతని ఒక
రేనా మిగిలినందుకు.

"అంతమంది జనం ఆత్మహత్య
చేసుకున్నారంటే అది నీ వైఫల్యమే
బయటే. నువ్వు శిశువుని తీసుకుని
వెంటనే యిక్కడికొచ్చేయ్" అన్న
ఆజ్ఞతో ఫోన్ డిస్కనెక్ట్ అయింది.

సార్లెంట్ చిన్నబుచ్చుకున్నాడు.
ఇప్పుడేం జరుగుతుందో అతనికి
తెలుసు. మొదట తనకి క్వార్టర్ గార్డ్
పడుతుంది. తర్వాత తనని తక్కువ
రేంకుకి డిప్రమోట్ చేస్తారు. కమేం
డరు అన్నాడనో, తనకి శిక్షపడుతుం
దనో కాదుగానీ ప్రస్తుత పరిస్థితిలో
ఒక డాక్టర్ని యింజనీర్ని కంప్యూ

టర్ ప్రొఫెషనల్ నో కోల్పోవటమంటే ఒక వ్యవ
స్థనీ, కొన్ని సంవత్సరాల కృషినీ కోల్పోయినట్టే.
ఇప్పటికప్పుడు హ్యూమన్ క్లోన్స్ ని తయారుచేసి
జనసంఖ్యని పెంచవచ్చుగానీ వాళ్ళని ఒక్కొక్క
రంగంలో తీర్చిదిద్దాలంటే ఎంత టైం కావాలి?
ఎన్నేళ్ళు పడుతుంది? ఎవరినైతే తను శతృదేశం
మీద దాడికి ఆయుధాలనుకున్నాడో ఆ మానవా
యుధలన్నీ ఎందుకు ఆత్మహత్య చేసుకున్నాయి?
ఎందుకు? ఆలోచిస్తూనే సార్లెంట్ కొండదిగి
క్రిందికొచ్చాడు. ఇప్పుడతని ఆఖరి ఆశ గాయపడ్డ
శిశువు మాత్రమే. అతడికి తను సంరక్షకుడో
తాడు. అతడికే కాదు, అతడి క్లోన్స్ కి కూడా.
వాళ్ళని పెంచి, తనకనుగుణంగా తీర్చిదిద్దుతాడు.
సుశిక్షితులైన సైనికులుగా తయారుచేస్తాడు.
అతని గుండె కొద్దిగా పొంగింది.

ఎప్పుడో చితికిపోయిన బాల్యంలోని ఒక
జ్ఞాపకం తూటాలా మనసు పొరలని ఛేదించుకుని
పైకెగిసింది.

సార్లెంట్ చాలా చిన్నవాడప్పుడు. వ్యవసాయక్షే
త్రంలోని పచ్చికమైదానంలో పరిగెడుతున్నాడు.
సీతాకోకచిలుకల్ని, తూనీగల్ని వెంటాడుతు
న్నాడు. మెల్లిగా కదిలివచ్చి తనని తాకుతున్న గాలి
అలలకి కిలకీలా నవ్వుతున్నాడు. తన గొంతులో
కలిసిపోతూ యింకెవరిదో గొంతు. ఎవరిది? తన
తల్లిదా? తండ్రీదా? తనకో తల్లి తండ్రీ వుండే
వారా? వాళ్ళకి తను పుట్టాడా? అప్పుడు క్లోనింగ్
లేదు కాబట్టి పుట్టేవుంటాడు.

ఆ తర్వాతేమీ గుర్తులేదు సార్లెంట్ కి. ఎవరెవరో
చెప్పిన నిజాలు మాత్రమే గుర్తున్నాయి. తల్లితండ్రీ
సివిల్ వార్ లో చనిపోయారు. ఒక సైనికుడు తనని
సంరక్షించి పెంచాడు. ఆ తర్వాత ఆర్మీలో
చేరాడు. ఇప్పుడు చరిత్ర పునరావృతమౌతోంది.

గాయపడ్డ శిశువుని సమీపించాడు సార్లెంట్.
బాంబుదాడిలో అతని యిల్లు కూలిపోయింది.
అతని తల్లిదండ్రులు యింటికప్పు మీదపడి చని
పోయారు. ఇతనా శిథిలాల్లో యిరుక్కుపోతే సైని

కులు బైటికి తీసారు. రెండున్నర అడుగుల పొడవు
మాత్రమే వున్న శరీరం నిండా గాయాలు. ఏవో
మందులు వేసి తాత్కాలిక వైద్యం చేసినా గాయం
నొప్పి అతన్ని బాధిస్తుండటం చేత నిద్రలోనే ఏడు
స్తున్నాడు. ముఖం చికిలిస్తున్నాడు.

సార్లెంట్ మనసు ద్రవించింది. మానవత్వపు
తొలి వీచికలు అతన్నుంచి వీచాయి. వంగి అతన్ని
చేతుల్లోకి జాగ్రత్తగా ఎత్తుకుని నడవసాగాడు.
శిశువు ఒళ్ళు చాలా వేడిగా వుంది. అతడికి బాగా
జ్వరంగా వుందని అర్థమైంది సార్లెంట్ కి. నడక
వేగం పెంచాడు.

సార్లెంట్ నడకవేగం పెరుగుతున్నట్టే శిశువు
అంతర్గత కదలికల్లో కూడా మార్పులోచ్చాయి.
వడివడిగా కొట్టుకుంటున్న అతని గుండె ఆగిపో
యింది. శరీరం క్రమంగా చల్లబడి బరువెక్కింది.

చావంటే ఏమిటో ఎన్నోసార్లు సార్లెంట్ అతి
సమీపంలో చూసినా కూడా అదంతా బీభత్సమై
నది. ఈ నిశ్శబ్దపు చావుని సార్లెంట్ అంతరంగం
ఒప్పుకోలేకపోయింది.

ఇప్పుడు తన గమ్యం ఏమిటి? ఇంతమంది జనం
చావకుండా ఆపలేకపోయినందుకు శిక్ష తప్పదు.
ఈ శిశువు తన ఆఖరి ఆధారం అనుకుంటే వీడూ
పోయాడు. ఇంక తను సాధించాల్సినదేమిటి? శిక్ష
అనుభవించటానికి బ్రతకాలా? అనుభవిస్తూ చచ్చి
పోవడానికా? ఈ దేశం ఏమైతే తనకెందుకు? శతృ
దేశం ఏమైతే తనకేమి? దేశ పునర్నిర్మాణంలో
తనకి భాగం వుండదు. అలాంటి బ్రతుకు మీద
తనకి కాంక్షలేదు.

అతనికి హఠాత్తుగా అర్థమైంది- అంతమంది
నదిలోకి దూకి ఎందుకు ఆత్మహత్య చేసుకు
న్నారు. వాళ్ళు, తల్లిదండ్రులూ భార్యాబిడ్డలనే
కుటుంబ బాంధవ్యాల మధ్య పెరిగారు. ఆ పరిధి
లోనే కొన్ని ఆశయాల్నూ, ఆకాంక్షలూ పెంచుకు
న్నారు. అన్నిటినీ కోల్పోయిన వాస్తవం వాళ్ళకి
బ్రతుకుని అర్థరహితంగా చూపింది. వారికి
యుద్ధంతోగానీ దేశాల దౌత్య వ్యవహారాలతోగానీ
సంబంధం లేదు.

అతనికింకా విశదంగా అర్థమైంది.
దేనికోసమైతే అంకితమయ్యారో అవి
సాధించలేనప్పుడు, జీవితమే తృణప్రా
యంగా అనిపిస్తుంది మనుషులకి.

సార్లెంట్ ఒక్కక్షణం ఆగాడు.
వెంటవస్తున్న సైనికులు కొద్దిదూ
రంలో వున్నారు. హోల్స్టర్ లోంచి
పిస్టల్ తీసాడు. కణతకి గురిపెట్టుకో
వటం, అక్కడికక్కడే కుప్పకూ
లటం (క్షణాల్లో) జరిగిపోయాయి.

